

Palestiinan tulevaisuus: Voiko sortokautta seurata itsenäisen Palestiinan valtion perustaminen?

Lauri Hannikainen¹

Johdanto²

Yhdistyneet kansakunnat (YK) katsoi 1940-luvun lopulla, että Kansainliiton aikainen Britannian mandaattialue Palestiina tuli jakaa kahden ryhmän – palestiinalaisarabien ja juutalaisten – kesken. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan juutalaisvaltio Israel pitää valtaa lähes koko Palestiinassa. Palestiinalaisille tarkoitettulla alueella Israelia pidetään miehittäjävaltiona, joka polkee säälimättä palestiinalaisten ihmisoikeuksia. Viime vuonna alkanut Gazan sota osoittaa tilanteen toivottomuuden: Gazan johtava vastarintaliike Hamas hyökkäsi Israelin alueelle ja murhasi brutaalisti 1200 asukasta ja otti lisäksi panttivankeja. YK:n pääsihteeri Antonio Guterres tuomitsi hirmuteon, mutta samalla hän totesi Israelin sortaneen palestiinalaisia jo vuosikymmeniä. Israelin armeijan vastaus on ollut tuhoisa.

Gazan sodan jatkuessa kannatus kansainvälisessä yhteisössä Palestiinan valtion perustamisen puolesta on saavuttanut YK:n jäsenvaltioiden lähes yksimielisen kannatuksen. Israelin miehitysvallan jatkuminen palestiinalaisalueilla merkitsisi ihmisoikeusloukkausten ja väkivallan jatkumista ja kiristymistä. Seurauksena saattaisi olla Palestiinan kansan katoaminen.

Laajasta kannatuksesta huolimatta palestiinalaisvaltio on vielä kaukana. Ensin täytyy saada Gazan sota loppumaan ja paluu rauhaan toteutumaan, toiseksi täytyy Israelin johtajien vaihtua kansainvälistä oikeutta arvostaviksi. Yhdysvalloiltakin vaaditaan tiukempaa suhtautumista Israeliin.

Tämän kansainvälisoikeudellisen (ks. Hannikainen 2014) puheenvuoron ensimmäinen puolisko pyrkii selvittämään palestiinalaisvaltion perustamisneuvottelujen taustatekijöitä ja mahdollisuuksia. Toinen puolisko selvittelee mahdollisia neuvotteluja ja sitä, millaisin keinoin niissä voitaisiin saavuttaa hyväksyttävä lopputulos, sekä sitä, miten turvattaisiin sopimuksen noudattaminen ja Palestiinan valtion alkuaskeleet. Korostan, että tämä on ensisijaisesti kansainvälisoikeudellinen puheenvuoro.

Israel miehittäjänä

Vuosista 1947 ja 1948 lähtien, jolloin YK:n yleiskokous jakoi Palestiinan arabien ja juutalaisten kesken ja Israelin valtio perustettiin, Israel on ollut Palestiinan mahtivaltio. Kun yleiskokous jakoi Palestiinan suunnilleen kahteen yhtä suureen osaan, vuosien 1948–1949

1 OTT, emeritusprofessori, Helsingin yliopisto, <lauri.hannikainen@helsinki.fi>

2 Kirjoituksen tausta-aineistona ovat toimineet *Helsingin Sanomien* artikkelit Gazan sodan ajan lokakuusta 2023 aina syksyyn 2024, jolloin käsikirjoitus valmistui. Lisäksi yleiskuvan luomiseen Israelin ja Palestiinan tilanteesta on käytetty Hannu Juusolan (2005), Hannu Reimeen (2011) ja Syksy Räsäsen (2018) teoksia.

sodan jälkeen Israelin osuus oli kasvanut 78 prosenttiin ja palestiinalaisten osuus supistunut 22 prosenttiin. Tähän kansainvälinen yhteisö tyytyi ja palestiinalaiset joutuivat tyytymään.

Vuoden 1967 sodassa Israel valtasi loputkin Palestiinasta eli Itä-Jerusalemin, Jordanjoen Länsirannan ja Gazan. Suojellakseen Palestiinan kansan olemassaoloa ja mahdollisuutta perustaa oma valtio YK:n turvallisuusneuvosto vaati Israelia vetäytymään tuolloin valtaamiltan alueilta (päätöslauselma 242), mutta Israel ei totellut vaan päinvastoin ryhtyi vahvistamaan otettaan niistä. Se rakensi juutalaissiirtokuntia valtaamilleen alueille, ja vuonna 1980 se liitti Itä-Jerusalemin Länsi-Jerusalemiin uudeksi pääkaupungikseen.

Vuodesta 1967 lähtien YK:n on suhtautunut tuomitsevasti Israelin miehityspolitiikkaan kansainvälisoikeudellisilla perusteilla. Esimerkkinä loukatuista oikeussäännöistä mainitseen vieraan alueen miehittäjävaltiolle asetetun kiellon liittää miehittämiään alueita omaan alueeseensa tai siirtää kansalaisiaan asumaan miehittämilleen alueille. YK on tuominut Itä-Jerusalemin siirtämisen osaksi Israelia, siirtokuntien rakentamisen ja muurin rakentamisen Länsirannan rajalle siten, että muuri siirsi noin kahdeksan prosenttia Länsirannan alueesta Israelin puolelle. Kaiken kattavan kritiikin kohteena on ollut palestiinalaiskansan itsemääräämisoikeuden tukahduttaminen.

Israelin harjoittamaa politiikkaa miehittämillään alueilla voi kuvata kovaotteiseksi. Israel ei ole alkuunkaan noudattanut ihmisoikeusvelvoitteitaan kyseisillä alueilla. YK:n ihmisoikeusasiantuntijoiden mukaan Israel harjoittaa apartheidia, jonka leimallinen piirre on ihmisryhmien äärimmäinen epätasa-arvoisuus. Viime vuodet vallassa ollutta pääministeri Benjamin Netanjahun hallitusta voi kuvata äärioikeistolaiseksi.

Vuosikymmenten aikana lukuisia yrityksiä on tehty sovintoratkaisuun pääsemiseksi. Ainoa – vaatimaton – onnistuminen on 1990-luvulta, jolloin Israel suostui palestiinalaisten itsehallintoon 18 prosentissa Länsirantaa ja 22 prosentissa osittain. Arabiliitto teki vuonna 2002 ehdotuksen, jonka mukaan kaikki sen jäsenvaltiot solmisivat normaalit suhteet Israeliin, jos tämä luopuu vuonna 1967 valtaamistaan palestiinalaisalueista. Sopimusta ei syntynyt. Kerran palestiinalaisjohtaja Jasser Arafatin neuvonantajat suosittelivat sovintoratkaisun hyväksymistä, mutta Arafat ei antanut suostumustaan. Palestiinalaisosapuoli on ehdottanut rauhanturvajoukkojen perustamista miehitettyille alueille, mutta Israel ei ole suostunut.

Vuosikymmenten aikana on käyty monia isompia ja pienempiä aseellisia selkkauksia, ei vain miehitettyssä Palestiinassa vaan myös Israelin ja sen naapureiden välillä. Näissä selkkauksissa ihmisoikeuksia on loukattu moneen otteeseen. Israel on rankaissut ankarasti kapinallisia, kun taas israelilaisotilaiden rankaiseminen on ollut harvinaista.

YK:n kansainvälisen tuomioistuimen ratkaisut

YK:n kansainvälinen tuomioistuin on hyväksynyt kaksi neuvoa-antavaa lausuntoa, joissa se kritisoi Israelia ankarasti, ja kolmas oikeustapaus on lähellä loppuratkaisuaan. Ensimmäinen (2004) käsitteli edellä mainittua Israelin rakentamaa muuria. Tuomioistuin katsoi sen laittomaksi siltä osin kuin se siirtää palestiinalaisaluetta Israelin puolelle. Tuoreessa lausunnossa viime kesältä tuomioistuin julisti koko Israelin miehityksen *laittomaksi* ja vaati Israelia poistumaan Palestiinasta. YK:n yleiskokous yhti tuomioistuimen näkemykseen.

Kolmas tapaus on Etelä-Afrikan kanne, jossa pyydetään tuomioistuinta julistamaan Israelin sodankäynnin Gazassa johtaneen kansanmurhaan. Etelä-Afrikka perustaa kanteensa joukkotuhonta- eli kansanmurharikoksen kriminalisoivaan yleissopimukseen, jonka mukaan joukkotuhonnalla tarkoitetaan jokaista seuraavaa tekoa, joka tähtää (tai jonka tarkoituksena on) jonkin kansallisen, etnisen, rodullisen tai uskonnollisen ryhmän hävittämiseen siinä ominaisuudessa joko kokonaan tai osittain, kuten ryhmän jäsenten tappamiseen tai ryhmän elin- ehtojen tahalliseen huonontamiseen tarkoituksella aikaansaada sen fyysinen hävittäminen.

Kun YK-tuomioistuin antoi velvoittavan välipäätöksen, jossa se vaati Israelia lopettamaan hyökkäyksensä Etelä-Gazan Rabatin alueelle, Israel jatkoi pommituksiaan täydellä voimalla. Jo toista vuotta Israel on moukaroinut Gazaa – sen infrastruktuuria ja asukkaita – vaikeuttaen edelleen humanitaarisen avun pääsyä alueelle. YK:n Palestiina-raportoiija Francesca Albanese tulkitsee Israelin kohtelevan koko Gazaa yhtenä sotilaallisena kohteena ja pitää Israelin sotoimia Gazassa kansanmurhana (Albanese 2024).³ Myös Israelin toimia tutkiva YK:n erityiskomitea päätyi johtopäätökseen, että Israelin sodankäyntitavat täyttävät kansanmurhan tunnusmerkit (Palestinian Rights Committee 2024).

Olen samaa mieltä edellä mainittujen kanssa ja uskon YK-tuomioistuimen päätyvän siihen, että Israel on syyllinen kansanmurhaan. Olisihan se tavatonta, jos joudumme lukemaan lehdestä seuraavanlaisen otsikon: ”Kansanmurhan uhrista kansanmurhan suorittajaksi”.

Israel ei ole piitannut YK:n kansainvälisen tuomioistuimen eikä muiden YK-elinten ratkaisusta, sillä Yhdysvallat on ollut tämän Lähi-idän tärkeimmän liittolaisensa tukena. Aggressiivisimmissä tapauksissa Yhdysvallat on toppuutellut Israelia – usein turhaan. Israel on saanut paljon aseistusta liittolaiseltaan. Bidenin hallinto ilmoitti kannattavansa kahden valtion mallia Lähi-itään, mutta presidentiksi palaavan Donald Trumpin kaudella palestiinalaisvaltiota tuskin syntyy. Plussaksi Yhdysvalloille totean, että se on auttanut rahallisesti palestiinalaisväestön perustarpeiden tyydyttämistä ja jälleenrakentamista Israelin aiheuttamien tuhojen jälkeen. Samaa on tehnyt myös Euroopan unioni (EU).

Palestiinan valtioko?

Gazan lokakuussa 2023 alkaneen sodan jatkuessa valtioyhteisö korosti entistä vahvemmin tarvetta jakaa Palestiinan alue kahteen valtioon. YK on ottanut vuonna 1988 perustetun Palestiinan valtion tarkkailijajäsenekseen ja 147 valtiota on tunnustanut tuon Palestiinan valtion. Kuitenkaan niin kauan kuin Israelin miehitys jatkuu, Palestiina ei ole todellinen valtio.

Toiminnallaan vuonna 2024 Israel manifestoi, ettei se kannata Palestiinan valtion perustamista vaan aikoo hallita palestiinalaisalueita asevoimin. Ainoa jako, johon se suostuisi, on Trumpin vuonna 2020 tekemä ehdotus, jonka mukaan kaikki Israelin haltuunsa ottamat palestiinalaisalueet – mukaan lukien siirtokunnat – siirtyisivät osaksi Israelia. Palestiinan val-

³ Amnesty International (2024) raportoi britannialais-palestiinalaisen kirurgin Ghassan Abu Sittahin näkemyksestä maaliskuussa 2024: ”Tappamisen lisäksi Israel ja sen läntiset liittolaiset rakentavat logistista infrastruktuuria, joka pitkällä aikavälillä kiihdyttää elämän Gazassa ja pyrkii karkottamaan palestiinalaiset alueelta. [...] Nälkä on tappoväline. Vesiputkien ja viemäristön tuhoaminen tarkoittaa sitä, että tartuntataudeista tulee tappovälineitä. Kroonisten sairauksien lääkkeiden saatavuuden estäminen on tappoväline. Kansanmurha ei ole yksittäinen teko. Se on prosessi.”

tiolle jäisi vain rippeitä. Se saisi pienehkön alueen Israelin eteläosasta. Ehdotus sai hylkäyksen laajalla rintamalla.

Tällä erää on mahdotonta ajatella neuvotteluratkaisua muusta kuin taisteluiden lopettamisesta. Sota on laajentunut Libanonin ja Iranin alueille. Israel pommittaa säälimättä uusiakin kohteitaan. Se näyttää tuudittautuneen siihen uskoon, että mitä enemmän se tuhoaa ja surmaa, sitä enemmän sen turvallisuus vahvistuu. Onko siinä näyttölemistä mukana, sitä emme tiedä. Meillä ei ehkä ole täysin todenmukaista tietoa Israelin tiedottamista vähäisistä tappioistaan, sillä sodankävijät tapaavat kuvata tappioitaan todellista vähäisemmiksi.

Israelin armeijan alettua kiusaamaan YK:n Libanoniin sijoittamia rauhanturvajoukkoja saadakseen YK:n vetämään ne pois sen tieltä kielteiset asenteet Israelia kohtaan näyttävät voimistuneen kansainvälisessä yhteisössä. *Keskisuomalainen*-lehti kuvaa 15.10.2024 pääkirjoituksessaan Israelin vaatimusta YK-joukkojen poisvetämisestä röyhkeäksi: ”suhtautuminen Libanonin asukkaisiin osoittaa Israelilta juuri sellaista ylenkatseista piittaamattomuutta ja julmuutta, mistä juutalaiset ovat itse kärsineet vuosisatojen ajan”. Seuraava ikävä askel oli Israelin parlamentin hyväksymä laki, jonka nojalla Israel lopettaisi kaiken yhteistyön YK:n Palestiina-auttamisjärjestön UNRWA:n kanssa.

Onko neuvotteluratkaisu mahdollinen?

Israelin suostuminen neuvotteluihin, joiden tuloksena voisi syntyä palestiinalaisvaltio, vaikuttaa näillä näkymin erittäin epätodennäköiseltä. Ensin tarvitaan sopimus Gazan sodan lopettamisesta, joka mahdollistaisi tulevaisuuden suunnittelun. Gazan sodan ja liitännäisten sotien tuloksena Israelin kansainvälinen maine kärsii niin paljon, että nähtäväksi jää, miten Israelin väestö tulevissa vaaleissa äänestää: hyväksyykö enemmistö väkivaltaa kannattavan linjan vai puoltaako se rauhantahtoista ratkaisua?⁴ Palestiinalaisvaltio voisi olla ratkaisu Israelin tavoitteeseen päästä eroon miehitettyjen alueiden suuresta palestiinalaisjoukosta. Israel on luonut edellytykset sille, että se säilyy Palestiinan alueen mahtivaltiona, joka kykenee kontrolloimaan palestiinalaisvaltiota. Toki sopimuksen aikaansaaminen olisi monen mutkan takana.

Kuten edellä olen todennut, YK:n päälimet ovat julistaneet Israelin monien kansainvälisen oikeuden sääntöjen loukkaajaksi. Jos neuvotteluihin pääseminen vaikuttaisi mahdolliselta, miten olisi mahdollista päästä sopimukseen, joka täysin kunnioittaa kansainvälistä oikeutta? Suostuisiko Israel esimerkiksi kaikkien siirtokuntien purkamiseen? Kun tämä vaikuttaa mahdottomalta, YK:n turvallisuusneuvosto tarjoaa ratkaisun päätöslauselmassa 2334 vuodelta 2016: ”Korostaa, ettei se hyväksy mitään muutoksia 4. kesäkuuta 1967 tehtyihin linjanvetoihin, mukaan lukien Itä-Jerusalem, paitsi ne, jotka osapuolet hyväksyvät neuvottelujensa tuloksena”. *Neuvotteluosapuolet siis päättäisivät lopputuloksen*. Tällaiseen on ollut pakko sopeutua kansainvälisessä oikeudessa.

Tarkasteltaessa Israelin ja palestiinalaisten välistä konfliktia noin 75 vuoden ajalta on myönnettävä, että tuona aikana Israelin asema on tuntuvasti vahvistunut ja palestiinalaisten heikentynyt. On myönnettävä, että Palestiinan valtion perustamiseen tähtäävien neuvottelu-

4 Nykyinen Netanjahun hallitus pyrkii luomaan olosuhteet, joissa neuvottelujen aloittaminen Palestiinan valtiosta tehdään vaikeaksi kuten myös neuvottelujen onnistuminen.

jen alkaessa Israelin asemat olisivat vahvat – niin paljon se on vallannut palestiinalaisalueita ja sillä on Yhdysvaltojen tuki. Edessä olisivat vaikeat neuvottelut.

Sopimukseen voitaisiin päästä vain, jos kansainvälinen yhteisö on niissä mukana vahvalla panoksella viestittämässä Israelille, että sen täytyy olla valmis joustamaan. Vaikutusvaltaisen kansainvälisen tahon on toimittava neuvottelujen johdattelijana: esimerkiksi YK, Yhdysvallat ja Arabiliitto yhdessä, ehkä jokin arabivaltio. Rauhanprosessin perustaksi hyvä olisi YK:n turvallisuusneuvoston yksimielinen päätöslauselma. Myös neuvottelukestävyyttä täytyy olla.

Jos rauhansopimus saadaan aikaiseksi, sen toteuttamista ei voida jättää Israelin ja Palestiinan keskinäiseksi asiaksi, vaan tueksi tulee luoda kansainvälinen valvontajärjestelmä. Mielestäni hyvä ratkaisu olisi *perustettavan valtion siirtäminen aluksi YK:n hallintoon* kuten Kosovon ja Itä-Timorin tapauksissa. YK-hallinto huolehtisi siitä, että uudessa valtiossa järjestetään demokraattiset vaalit ja että perustuslaki takaa demokratian, ihmisoikeudet ja oikeusvaltion. Sen tehtävänä olisi myös kantaa huolta Israelin ja Palestiinan turvallisuudesta valvomalla niiden molempien rajojen loukkaamattomuutta. Jos YK-hallintoon ei päädytä, YK:n vahvat rauhanturvajoukot voisivat myös olla kelvollinen – mutta selvästi huonompi – ratkaisu. Ne tulisivat kahden valtion välisille alueille, joilla Israelin asevoimat on tavannut pitää valtaa. Lisäksi kansainvälisten järjestöjen ja valtioiden tulisi sitoutua Palestiinan valtion monipuoliseen auttamiseen.

Heti neuvottelujen aluksi osapuolilla olisi edessään visainen kysymys, Hamasin asema. Hamasin bruttaali terrorihyökkäys Israeliin 7.10.2024 heikensi sen kansainvälistä asemaa. Israel varmaankin vaatii Hamasin sulkemista neuvottelujen ulkopuolelle. Se on selvää, että Länsirannan palestiinalaishallinto on palestiinalaisten pääedustaja. Vähin mitä Hamasilta tulee vaatia, on sen selväsananainen irtisanoutuminen väkivallasta ja selkeä Israelin valtion tunnustaminen. Ehkä Hamas-ongelmaan saataisiin ratkaisu johtavien länsivaltojen sitoutuessa takaamaan Israelin (ja Palestiinan) turvallisuuden määrääjäksi. Tai sitten Hamas jätettäisiin neuvottelujen ulkopuolelle.

Neuvottelujen lähtökohta on palestiinalaisille heikko. Israel on osoittanut niin suurta iskukykyä, että se voi esittää uhkavaatimuksia tyyliin ”jos ehdotustamme ei hyväksytä, vetäydymme neuvotteluista”. Valtioyhteisö ja palestiinalaiset joutuvat ottamaan huomioon Israelin viime vuosikymmenten ’saavutukset’ – osittain.

Vaikeimman ongelman muodostaa Jerusalem. Kumpikin osapuoli kokee sen kansallis-uskonnolliselle identiteetilleen elintärkeäksi. Israel luultavasti pitää tiukasti kiinni koko Jerusalemin pääkaupunkinaan. Kun Israelin joka tapauksessa tulee luopua osasta Länsirannan siirtokuntiaan (rakennukset ehjinä), ehkäpä se suostuisi luopumaan suuremmasta siirtokuntamäärästä vastapainona Jerusalemin pitämiselle.⁵ Tietenkin tällaiseen pakettiin pitäisi kuulua Islamin pyhien paikkojen erityisasema.

Israelin entinen pääministeri Ehud Olmert ja palestiinalaishallinnon entinen ulkoministeri Nasser al-Kidwa ehdottavat yhteisessä artikkelissaan seuraavaa: ”Länsirannasta runsaat neljä prosenttia voitaisiin liittää Israeliin – liitokseen kuuluisivat Israelin tärkeimmät siirto-

5 Siirtokuntien asukkaat ovat osoittautuneet aggressiivisiksi, joten ei ole helppoa saada heitä muuttamaan pois. Kun Yhdysvallat on antanut niin runsaskätisesti rahaa Israelin avustamiseen, eikö amerikkalaisrahaa voitaisi käyttää siirtokuntalaisten taivuttamiseksi muuttamaan pois siirtokunnasta?

kunnat ja Jerusalemin alue” (Olmert & al-Kidwa 2024). Kirjoittajat jatkavat, että konfliktin ydin on Jerusalem ja sen vanhakaupunki monille uskonnoille tärkeine paikkoineen. Vanhas-takaupungista pitäisi tehdä Israelin, Palestiinan ja kolmen muun valtion yhdessä johtama huoltohallintoalue.

Ottaen huomioon siirtokuntalaisten suuren määrän Länsirannalla – lähes 500.000 – epäi-len, ettei Israel suostu Olmertin ja al-Kidwan hahmottamaan neljään prosenttiin. Joka ta-pauksessa heidän ehdotuksensa antaa toivoa rauhansopimukseen pääsyn onnistumisesta.

Paras ratkaisu Jerusalemin ongelmaan olisi sen julistaminen kansainvälisesti hallinnoi-duksi kaupungiksi – siten että kaksi valtiota perustavat pääkaupunkinsa muualle. Kansain-välisen valvonnan avulla ei sellainenkaan ratkaisu liene mahdoton, että kummankin valtion pääkaupunki sijaitsee Jerusalemissa – toisen länsiosassa ja toisen itäosassa.

Israelin tulee suostua rakentamansa muurin purkamiseen siltä osin kuin muuri kulkee Länsirannan puolella. Tämän ei pitäisi olla ylivoimaista, sillä ilmoittihan Israel aikanaan YK-tuomioistuimelle muurin olevan tarkoitettu väliaikaiseksi.

Palestiinalaisten tulisi suostua siihen, että osa Israelin siirtokuntia säilyy ja pääosin ne siirtyvät Israelin valtion alueeseen. Palestiinalaisten tulee myös luopua vaatimasta pakolaisten paluuoikeutta Israelin alueelle. Palestiinalaisten pakenemisesta vuosina 1948–1949 on kulu-nut jo yli 70 vuotta. Nämä ovat vaikeita ehtoja palestiinalaisille, mutta ilman niitä sopimuk-seen tuskin päästäisiin.

Sovittaessa siirtokunnista tärkeää on saada luoduksi *riittävän yhtenäinen alue itsenäiselle Palestiinan valtiolle*. Israelin tulee sitoutua siihen, että se kunnioittaa arabikansalaisensa oi-keuksia eikä pyri karkottamaan heitä. Israel varmaankin suostuu Trumpin ehdottamaan alue-siirtoon palestiinalaisille etelä-Israelista.

Näillä näkymin vaarana on, että vaikka sopimukseen päästäisiin, tuloksena olisi heikko *bantustan*-tyyppinen Palestiinan valtio, jonka suvereenisuuteen Israelin vaatimat turvallisuus-edut löisivät ison loven. Vähintä mitä sen estämiseksi tulee tehdä, on kansainvälisen yhteisön vahva panostus uuden valtion tukemiseen – niin rauhanneuvotteluissa kuin sen jaloilleen auttamisessa. Mutta voiko sellaista panostusta löytyä riittävästi? Tällä erää näkymät ovat varsin heikot. Siitä todistavat Israelin ystävän Donald Trumpin voitto Yhdysvaltojen presi-dentinvaalissa ja EU:n uuden ulkopoliittisen johdon ilmeinen haluttomuus nousta Israelia ja Trumpia vastaan.

Jos vaikka *bantustan*-ratkaisu onnistuttaisiin välttämään, onnistunuttakaan ratkaisua ei voi kuvata oikeudenmukaiseksi, korkeintaan kohtuulliseksi. Sekin olisi melkoinen saavutus.

Miltä nykyinen tilanne vaikuttaa Suomen kannalta? Ulkopoliittinen johtomme on ilmoittanut, että se on valmis tunnustamaan Palestiinan valtion vasta, kun kahden valtion ky-symyksessä tapahtuu selvää edistymistä. Suomi siis odottaa asiassa edistymistä, ennen kuin se tekee mitään ratkaisevaa. Se haluaa pysyä Israelin ystävänä ja ostaa siltä moderneja aseita. Israelin tuore laki yhteistyön lopettamisesta UNRWA:n kanssa aiheuttaisi sovellettuna kui-tenkin niin julmat seuraukset Gazan väestölle, että ulkoministeri Elina Valtosen mukaan se johtaisi ”humanitaariseen helvettiin” (Paananen 2024). Ei Suomen Israelia myötäilevä linja

siis ole 'kiveen kirjoitettu', vaan mitä väkivaltaisemmaksi Israel käy, sitä vaikeampi Suomen on myötäillä Israelia.

Kun länsimaat ovat selvästi ilmoittaneet kannattavansa kahden valtion ratkaisua, niiden tulee reagoida tuntuvasti voimakkaammin kuin vain sanallisesti Israelin mahdolliseen aikomukseen yhä laajentaa siirtokuntiaan tai rakentaa yhä uusia siirtokuntia. Niiden tulee myös estää yhtiöidensä kaupankäynti siirtokuntien kanssa.

Vai jatkuuko konflikti?

Edellä hahmoteltu sopuratkaisu voi olla toiveajattelua. Lyhyellä tähtämellä todennäköistä on, että tilanne Lähi-idässä jatkuu vaikeana. Israel kiihdyttää sortoa ja palestiinalaisalueilla vastarinta jatkuu. Israelin johtopiireissä on jopa keskusteltu palestiinalaisten joukkokarkotuksesta eli etnisestä puhdistuksesta – Gazasta Egyptiin tai Länsirannalta Jordaniaan. Israelilainen *Haaretz*-lehti kirjoitti pääkirjoituksessaan 10.11.2024, että Israelin asevoimat toteuttavat etnistä puhdistusta Pohjois-Gazassa (*Haaretz* 2024). Se viittaa pitkään miehitykseen ja juutalaissiirtokuntien rakentamiseen.

Toisaalta, jos kansainvälinen asenne Israelia kohtaan käy yhä kriittisemmäksi, silloin Israel joutunee harkitsemaan, että vaihtoehtoinen politiikka voisi tuottaa parempia tuloksia. Israelilla on näet lähistöllään valtioita ja sotilaallis-poliittisia järjestöjä, jotka suhtautuvat siihen vihamielisesti. Israelin pieni koko tekee siitä sotilaallisesti vaaranalaisen. Totta kyllä, Israelilla on ydinase, mutta sen käyttöönotto – uhkaaminenkin – olisi viesti siitä, että Israelin turvallisuus on heikoissa kantimissa.

Helsingin Sanomat käsittelee pääkirjoituksessaan 5.10.2024 Israelin intoa käydä useamman rintaman sotaa ja siinä ”antaa Iranille kunnon opetus”:

Pitkällä aikavälillä kolmen rintaman sota ei ole Israelinkaan etu. Netanjahu voi voittaa taistelunsa, mutta samalla hän kaivaa kuoppaa juutalaisvaltiolle, joka joutuu kansainväliseen eristykseen ja on tulirenkaan saartama. Jatkuva sota rasittaa taloutta ja voi saada koulutetut israelilaiset jättämään maan. (*Helsingin Sanomat* 2024.)

Mielestäni pääkirjoitus on oikeassa. Israel voi lyödä vastustajansa, mutta 10–15 vuoden kuluttua ne ovat jälleen haastamassa sen turvallisuutta. Tuho silloin voisi olla nykyistäkin suurempi. Sen sijaan Palestiinan valtion luominen veisi pohjan pois Israelin vastustajien vihamielisyydeltä ja Lähi-idän alue muuttuisi nykyistä paljon rauhanomaisemmaksi.

Lähteet

Albanese, Francesca (2024): Anatomy of genocide, 25.5.2024. A/HRC/55/73.

Amnesty International (2024): Joukkokirje jäsenille, lokakuu 2024.

Hannikainen, Lauri (2014): *Kansainvälisen oikeuden käsikirja*. Tietosanoma.

Haaretz (2024): ”Netanyahu's ethnic cleansing in Gaza is on display for all to see”. Pääkirjoitus, 10.11.2024.

<https://www.haaretz.com/opinion/editorial/2024-11-10/ty-article-opinion/netanyahu-ethnic-cleansing-is-on-display-for-all-to-see/00000193-12ac-d3a2-a3d7-5bed1d8d0000>

Helsingin Sanomat (2024): ”Israelin ja Iranin voimainkoetus saattaa karata käsistä”. Pääkirjoitus, 4.10.2024.

<https://www.hs.fi/paakirjoitukset/art-2000010742088.html>

Juusola, Hannu (2005): *Israelin historia*. Gaudeamus.

Keskisuomalainen (2024): ”YK ei ole sodan osapuoli Lähi-idässä”. Pääkirjoitus, 15.10.2024. <https://www.ksml.fi/paakirjoitus-mielipide/7976578>

Olmert, Ehud & Nasser al Kidwa (2024): ”Israelin ja Palestiinan suhteet pitää rakentaa uudelle pohjalle”. *Helsingin Sanomat*, 4.10.2024, A5.

Paananen, Veera (2024): ”Israel kielsi avustusjärjestön, Suomen valtionjohto keskusteli asiasta: ’Suomi tukee YK:ta’”. *Helsingin Sanomat*, 5.11.2024. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010810897.html>

Palestinian Rights Committee (2024): UN Special Committee finds Israel’s warfare methods in Gaza consistent with genocide. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2024/11/>

Reime, Hannu (2011): *Israel/Palestiina – Kahden kansan luvattu maa*. 2. uud. painos. Like.

Räsänen, Syksy (2018): *Israelin apartheid*. Into.